

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F R A M K R I S T M E N N F R A M •

6 2 . Å R G A N G

20. JULI 1950

A V I N N H O L D E T : NR.
 TO NYE PRESTER - DE BALTISKE FOLKS SKJEBNE - 25
 ER DE FILOSOFISKE GUDSBEVIS TVINGENDE. II. - TIL
 PATER LUTZ'S 50 ÅRS PRESTJUBILEUM - DOMINI-
 KANERORDENEN I NORDEN - EN BOK OM MIND-
 SZENTY - EN STERK MANNS BUDSKAP TIL VÅR TID - 26
 FRA VIKARIATET - NY PILGRIMSFERD - FRA UTLANDET
 NESTE NUMMER KOMMER 10. AUGUST 1950.

VÅRE KIRKER på søn- og helligdager

OSLO

St. Olavs kirke, Akersv. 1.
Sokneprestkontoret, tlf. 41 41 61
(Prestegrd. og Biskopen 42 52 87).

Kl. 7: Stille messe.
Kl. 8.15: Fromesse m. preken.
Kl. 9.45: Low Mass. English Sermon.
Kl. 11: Høggmesse m. preken.

St. Hallvards kirke, Urtegt. 29.

Soknepresten, tlf. 68 03 68.
Kl. 8: Fromesse.
Kl. 10.30: Høggmesse m. preken.

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15.

Dominikanerne, tlf. 44 23 24.
Kl. 8.15: Fromesse.
Kl. 10.30: Høggmesse m. preken.

Jesu Hjerter kapell, Nyv. 17, Stabekk.

Soknepresten, tlf. 53 77 35.
Kl. 9.05: Fromesse.
Kl. 10.30: Høggmesse.

Grefsen kapell, Gladsveg 23.

Prestegården, tlf. 37 45 90.
Kl. 9.30: Høggmesse.

Vår Frue Villas kapell,

Montebello, Smestad.
Prestegården, tlf. 55 81 21.
Kl. 8.30: Høggmesse.

ARENDAL:

St. Franciskus kirke, Tyholmen.

Soknepresten, tlf. 2209.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høggmesse.

BERGEN:

St. Paul kirke, Christiesgt. 16.

Soknepresten, tlf. 15 410.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høggmesse.

DRAMMEN:

St. Laurentius kirke, Cappelens gt. 1.

Soknepresten, tlf. 2019.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.30: Høggm.

FREDRIKSTAD:

St. Birgitta kirke.

Soknepresten, tlf. 1438.
Kl. 8.15: Ottesang. Kl. 10.30: Høggm.

HALDEN:

St. Peter kirke, Kr. V.s pl. 1.

Soknepresten, tlf. 1168.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høggmesse.

HAMAR:

St. Torfinn kirke, Torggt. 113.

Soknepresten, tlf. 1751.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 11: Høggmesse.

HAUGESUND:

St. Josef kirke, Haraldsgt.

Soknepresten, tlf. 3195.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11: Høggmesse.

HØNEFOSS:

St. Theresia kirke, Vesterntangen.

Soknepresten, tlf. 266.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høggmesse.

KRISTIANSAND S.:

St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.

Soknepresten, tlf. 4225.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høggmesse.

PORSGRUNN:

Vor Frue kirke, Sverresgt.

Soknepresten, tlf. 644.
Kl. 7.45: Fromesse. Kl. 10.30: Høggm.

STAVANGER:

St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.

Soknepresten, tlf. 25534.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høggmesse.

SYLLING:

St. Hallvard kapell.

Presteboligen, tlf. 9028.
Kl. 9.30: Høggmesse.

TØNSBERG:

St. Olavs kapell.

Soknepresten, tlf. 2238.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høggmesse.

R.I.P.

Vår kjære

Frk. Fernanda Louise Holm
døde 3. juli; 78 år gammel, styrket
med kirkens hl. nådemidler, og ble
begravet 8. juli. Hun anbefales til
de troendes forbønn.

St. Elisabethsøstrene.

OSLO

**HANS KARLSEN
MALERFORRETNING**

Utfører all slags
malerarbeid

Tordenskjoldsgt. 6 B
Tlf. 41 07 76 - Oslo

TØNSBERG

TØNSBERG GLASSMAGASIN

Glass - Porselen - Stentøy
Tlf 12 67 - Torvgaten
Tønsberg

KRISTIANSAND

Malermester

HALFDAN S. KVANVIG

Kirkegt. 1 - Tlf. 3930
Kristiansand

NYTT!

Dr. theol. J. van der Burg:
Forskjellen på Katolisismen og
Protestantismen. (44 s.)

Kr. 0.80.
ST. OLAVS FORLAG
Akersv. 5, Oslo.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

Redaktør:

Dr. theol. I. Hansteen Knudsen.
Telefon 42 37 43. Akersv. 5, Oslo.
Redaksjon og ekspedisjon:
Akersv. 5 I. Telefon 42 37 43.

St. Olavs eksp. og forlag: 9.30—16,
unntatt mandag. Lørdag: 9.30—13.
Utbetalinger kun tirsdag kl. 13—14.

Abonnementspris: Kr. 3.00 pr. kvar-
tal, for utlandet + avisporto.
Abonnement tegnes i ekspedisjonen
og på ethvert postkontor.
Annonser må være innsendt innen
fredag aften.

LITURGISK KALENDER:

SØNDAG 23. JULI: 8. sønd. etter Pinse. Ep. Rom. 8, 12—17. Ev. Luk. 16, 1—9. *Mandag:* Vigilien for apostelen Jakobs fest. *Tirsdag:* Jakob, apost. *Onsdag:* Anna, Den hellige Jomfrus mor. *Torsdag:* Pantaleon, mart. *Fredag:* Nazarius og Celsus, martyrer, Viktor I, pave, mart., Innocens I, pave, bekj. *Lørdag:* Olav, konge og martyr, Norges vernehelgen.

SØNDAG 30. JULI: 9. sønd. etter Pinse. *Feiring av Olavs-festen.* Ep. Visd. 10, 10—14. Ev. Matt. 16, 24—28. *Mandag:* Ignatius, bekj. *Tirsdag:* Apost. Peter i lenker. *Onsdag:* Alfons av Ligorio, bisk., bekj., kirkelærer. *Torsdag:* Gjenfinningen av Stefan, Kirkens første martyr. *Fredag:* Dominikus, bekj. *Lørdag:* Oktavdagen for Olavs-festen. Vår Frue av Sneen.

SØNDAG 6. AUGUST: 10. sønd. etter Pinse. *Herrens Forklaring.* II. Pet. 1, 16—19. Ev. Matt. 17, 1—9. *Mandag:* Caietan, bekj. *Tirsdag:* Cyriacus, Largus, Smaragdus og medmartyrer. *Onsdag:* Johannes Maria Vianney, bekj. *Torsdag:* Laurentius, mart. *Fredag:* Tiburtius og Susanna, martyrer. *Lørdag:* Klara, jomfru.

SØNDAG 13. AUGUST: 11. sønd. etter Pinse.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

62. ÅRGANG

20. JULI 1950

NR. 25-26

To nye prester - - -

Av biskop dr. Jac. Mangers

TVO UNGE PRESTER skal den 29. juli, Hellig Olavs festdag, bli vigset til prester i St. Olav kirke i Oslo. Det er en begivenhet av vidtrekkende betydning.

To unge menn vier sitt liv og sine krefter til Guds tjeneste og til sjelenes frelse. Med all sin ungdoms kraft og glød vil de gå inn for at verden av i morgen ikke skal bli en verden uten Gud, men en verden bygd på Gud, på det fundament og etter den plan Kristus har fastlagt da han vigset sine apostler til prester, ga dem fullmakt til å feire minnet om hans død, til å forlate syndene og til å lære alle folk det han selv hadde lært dem.

To unge menn vil tre fram på verdens arena for med de guddommelige krefter de får ved prestevigselen å hjelpe til å bygge opp den nye verden som vår tids antireligiøse makter vil bygge etter sine hovmodige Babelsplaner, uten Gud, uten Kristus.

To unge menn vil ta på seg Kristi åk. For mange mennesker er det katolske prestedømme med alle de offer det krever av sine bærere blitt en uforståelig gåte. Og likevel er prestene dess mer nødvendige og uunnværlige jo mer de blir miskjent eller kanskje blir sett på med medlidende blikk. Presten blir miskjent i samme grad som Gud selv blir miskjent og satt utenfor. Verden trenger ikke noe menneske i den grad som den trenger prester, for uten dem ville den snart falle tilbake til hedendommen og slaveriet.

To unge prester. Om verden trenger poli-

tikere, ingeniører, vitenskapsmenn, håndverkere, lærere og arbeidere, da trenger den i enda høyere grad prester, selv om den ikke vil erkjenne det, for verden hører Gud til. Mennesket er til for Guds skyld, for at det skal nå sitt mål i Gud. Og det er prestens gudgitte kall og livsoppgave å fullføre denne guddommeliggjøring av menneskene. Når menneskeheten en gang glemmer eller motsetter seg denne guddommelige misjon, da har den forspilt sin eksistensberettigelse og er ubønnhørlig tapt.

To nye prester vil daglig løfte Hvite Krist i den hellige hostie som en ren offergave til Faderen i himmelen til soning for verdens synd og oppnåelse av Guds miskunn over vår tids menneskehet. Med sine salvede og viglede hender vil de bære Kristus inn i hjertene og inn i verden og stifte fred mellom Gud og menneskene. De vil meddele verden Guds nådes gigantiske sprengkraft som langt overgår atomkraften, for den sprenger ikke bare materien, men ånden og gjennom ånden skaper den materien om etter Guds planer.

Verden kan bare bli frisk og sterk når den bygger sitt liv og sin ferd på Gud. Men det er Guds vilje og Guds plan at han gjennom viglede prestehender blir ført inn i sjelene og i folkene.

Derfor ser vi med hellig glede den store dag imøte, da biskopen legger sine hender på de to unge nordmenns hoder og ber Gud gi dem den prestelige verdighet. Våre bøtter og våre varmeste ønsker følger dem opp til Guds alter og i deres framtidige virke.

Det baltiske folks tragiske skjebne

Sovjetimperialismens nye framstøt gjør det berettiget å minne om den skjebne som rammer de folk som faller som offer for den. Denne artikkel er hentet fra «The Tablet».

Denne sommer er det nøyaktig 10 år siden Moskva kunngjorde at folkene i de tre, små baltiske republikker Estland, Latvia og Litauen «frivillig» hadde besluttet å la seg forene med Sovjetunionen. De tyske arméer var trengt seierrike fram til Kanal-kysten, og balternes «frivillige beslutning» ble fattet så hurtig og på et slikt tidspunkt at utslettelsen av tre land til fra Europa-kartet knapt nok ble bemerket i Vest-Europa hvor man spent imøteså Hitlers neste trekk. Siden den gang er Vest-Europa blitt fritt igjen, og noen av folkene i Mellom- og Øst-Europa ble i det minste gitt en kort frist før de enda en gang ble oppslukt og undertrykt av et fremmedherredømme som denne gang kom fra øst. Men de baltiske folk fikk ingen slik frist. Deres landområde ble besatt av russerne i juni 1940. Et år senere var de inkorporert i Hitlers tredje rike, for så høsten 1944 igjen å bli oversvømmet av russiske tropper.

Folkene i de tre baltiske land hører til gamle nasjoner med rotfestede tradisjoner. De har en sterkt utviklet nasjonal bevissthet. Esterne hører til den finsk-ugriske folkestamme, mens letterne og litauerne er de eneste to gjenværende folk av den baltiske gren av den indoeuropéiske folke-gruppe. Alle har sin egen, særpregede kultur, og det er grunnen til at de har motstått alle russifiseringsforsøk. De er seg sine vest-européiske tradisjoner bevisst og de bånd som knytter dem til Vestens kristendom. Litauen er helt katolsk, Estland helt protestantisk og Latvia overveiende protestantisk.

Da de tre land utgikk av den første verdenskrig som selvstendige stater, ble deres suverenitet anerkjent av Sovjetunionen, som også høytidelig ga avkall på alle territoriale krav. I løpet av de følgende 20 år viste de resultater de nådde, så vel kulturelt som økonomisk, hva også små nasjoner kan drive det til når de får leve i frihet og ordne sine affærer selv. Sumner Welles understreket «den beundringsverdige framgang i de baltiske land», som ingen har kunnet bestride. Disse 20 år som disse folk fikk leve i frihet og uavhengighet, ble en periode av intens virksomhet og byggende arbeid. Vidtrekkende jordreformer og en framsynt sosialpolitikk la grunnlaget for en sikker utvikling av jordbruket og industrien, og en voksende handel med utlandet øket landenes nasjonalformue. Folkene hadde en følelse av sikkerhet, og deres forhold til den russiske nabo var korrekt og relativt vennligsinnet.

Ikke desto mindre har deres skjebne fra 1940 og fram til våre dager vært et uavbrutt martyrium av en omfatning og redsel som folk i Vest-Europa vanskelig kan gjøre seg en forestilling om. Begge de totalitære innkretere trampet balternes lovlige rettigheter under fot og satte i gang en nådeløs utplyndring av deres land. Etter at Ribbentrop-Molo-

tov-pakten var undertegnet, tvang russerne i september og oktober 1939 de tre baltiske stater til å undertegne gjensidige støttepakter, men forpliktet seg samtidig til å respektere deres uavhengighet. Disse avtaler ga imidlertid russerne rett til militære støttepunkter og flåtebasen i de tre land. På denne måten ble temmelig store russiske troppstyrker overført til de baltiske land, hvilket i høy grad lettet den påfølgende invasjon av den røde armé. Sammen med troppene kom sovjet-russiske utsendinger som Visjinsky, Sjdanov og Dekanosov som hadde til oppgave å innsette kommunistiske lyd-regjeringer og organisere de folkeavstemninger som formelt skulle gjøre de tre land til deler av Sovjetunionen.

Fra den dag av undergikk de tre land en hurtig sovjetiseringsprosess som ble avbrutt av tyskernes harde okkupasjon, men straks tatt opp igjen da landområdene igjen ble besatt av russiske styrker i 1944. På denne måten ble de baltiske stater prøvekluter for de metoder som russerne senere praktiserte i Polen, Tsjekkoslovakia, Ungarn og i alle andre land som de underla seg. De var klar over at deres egen russiske erfaring ikke var et sikkert nok grunnlag å gjenomføre sovjetiseringen på, da forholdene i landene ved deres vestgrense var vidt forskjellige fra deres egne og folkene der så sterkt bundet til Vestens livs-syn og tradisjoner at de nok ville sette seg sterkt til motverge. Dette er grunnen til at eksperimentet i Baltikum ble så verdifullt for dem. De gjorde for å nevnte et eksempel den erfaring at kollektiviseringen av landbruket i de baltiske land ble en for kostbar prosess, og at det ville bli nødvendig å praktisere andre metoder i landene i Mellom- og Øst-Europa. De innså også, særlig på grunnlag av erfaringene i Litauen, at deres anti-religiøse felttog måtte tilpasses de forskjellige forhold og føres etter andre metoder.

I mai 1947 fantes det i Litauen ennå igjen 3 biskoper av 11. Erkebiskopen av Vilna, mgr. *Mecys Reinys*, forsvant i juni kort tid etter et intervju han angivelig skulle ha hatt med en medarbeider fra det russiske telegrambyrå Tass. Den 90-årige biskopen av Seinai, mgr. *Antonas Karosas*, døde i juli, og hans begravelse var det som gjorde det klart at det bare fantes én biskop igjen, nemlig biskopen av Ponevesj, mgr. *Kazys Paltarokas*, som imidlertid også forsvant kort tid etter. Samtidig åpnet russerne en bakvaskelseskampanje mot klostrene. Det er interessant å se at nøyaktig den samme fremgangsmåte og de samme metoder praktiseres i Polen, Tsjekkoslovakia og Ungarn i dag.

Men den brutaleste forholdsregel russerne har grepet til — en forholdsregel som har ført til de rene folkemord — er tvangsdeporteringene av sivilbefolkningen som tok til i 1940, og som har pågått uavbrutt siden. I hvilken utstrekning disse deporteringer har funnet sted fremgår av følgende statistikk som bare gjelder for året 1940: Fra Estland ble 60 910 mennesker fra alle samfunnsklasser

tvangsforflyttet til Russland etter at 7129 først var dømt til fra to til femogtyve års tvangsarbeid. 1800 estere ble drept.

I Latvia forsvant over 60 000 personer, hvorav 20 000 kvinner og 9000 barn. 1700 mennesker ble drept. Fra Litauen ble minst 50 000 mennesker tvangsforflyttet. Fortegnelser med 30 000 navn ble funnet etter at russerne hadde trukket seg tilbake for tyskernes press i 1941. Over 3000 mennesker ble myrdet av det hemmelige russiske politi. Familiefaren ble oftest skilt fra familien, og moren tvunget til å overlate sine barn til Komsomol-leire. (Dette skjedde i 1940. Som nevnt har tvangsforflytningene senere fortsatt uavbrutt slik at den opprinnelige befolkning i de baltiske land i dag utgjør nasjonale minoriteter. De tvangsforflyttede er blitt erstattet av folkeslag fra Sentral-Asia. Red. anmrk.)

I et nettopp utkommet nummer av balternes *Letter from Behind the Iron Curtain* minnes 10-årsdagen for den første tvangsforflytningen, og i gripende ord fortelles hva en slik deportering egentlig betyr:

«Det betyr at alt det som menneskesinnet og den menneskelige intelligens har oppfunnet og oppdaget i løpet av århundrer for å gjøre livet lettere, bedre og behageligere, all kultur og de forbedringer sivilisasjonen har skapt i hjemmet som hygieniske goder, beskyttelse mot et rått klima, medisinske oppfinnelser for å bevare og forlenge livet for ikke å nevne sunn og nærende mat, rives vekk fra den tvangsdeporterte med et eneste grep. Offeret ser seg slengt tilbake til steinalderen, eller kanskje riktigere til et samfunn enda lavere og mindreverdige enn det primitive menneskes, for selv i den fjerneste og mørkeste æra av vår sivilisasjon hadde mennesket frihet til å bevege seg og frihet til å kjempe for sin eksistens. Han eide en privat og sikker hule han kunne forsvare og sine nærmeste han kunne leve sammen med og håpe på en lysere framtid. Alt dette er de tvangsdeporterte berøvet. De er ikke bare prisgitt den mest primitive tilværelse, de pines også ved erindringen om hva de har mistet — en pine som var ukjent for huleboeren, som ikke kjente til en annen tilværelse og av den grunn ikke ruvet over sin harde skjebne.»

Det er lite de frie folk i Vest-Europa og Amerika kan gjøre for sine ulykkelige medmennesker i de baltiske land. Det nytter ikke med protester og henvisninger til F. N.'s menneskerettighetserklæring, for Sovjet-Russland har aldri hatt til hensikt å ta hensyn til den. Vi tror likevel det betyr noe for folkene i Estland, Latvia og Litauen å vite at de ikke er glemte. Vi tror det er av vital betydning for dem at deres isolasjon blir brutt av stemmene fra de frie nasjoner som kan gi dem håp. Balterne har gjennom sin historie vist at de kan yte motstand og holde ut. Vi tror de vil yte motstand og holde ut også denne gang, så lenge de vet at deres frigjøring er et av Vestens mål.

En rekke referater må utstå til neste nr. grunnet plassmangel. Redaksjonen forbeholder seg rett til å begrense lengden av alt refererende stoff

FRA VIKARIATET:

Fhv. sokneprest P. Ugen feirer sitt 60 års prestejubileum.

Onsdag 9. august, på festen for den hellige sokneprest av Ars, kan pastor Peter Ugen feire sitt 60 års prestejubileum.

Jubilanten som nå går i sitt 88. år, vil da til tross for sviktende krefter celebrere den hl. Messe i St. Olavskirken, Oslo, kl. 8 om morgenen. De troende anmodes om så tallrikt som mulig å overvære denne sjeldne jubileumsmesse og derved vise den høytforjente prest sin takk og sin hengivenhet.

Dominikanerpater A. J. Lutz feirer sitt 50 års prestejubileum.

På Olsokdagen 29. juli vil dominikanerpater A. J. Lutz, Magister Theologiae, feire sitt 50 års prestejubileum.

Festen får sin egen glans ved at en av hans norske ordensbrødre på denne dag blir vigset til prest. Alle som vil være til stede ved prestevigselen, vil da også særlig minnes pater Lutz og takke ham for den enestående innsats han har gjort for Kirken i Norge.

Alle som vil være med og syng ved vigselen eller også bare ved den første hl. Messe, bes møte fram til øvelse fredag 28. juli kl. 19.30 i St. Olavskirken.

Prestevigselen 29. juli.

Som tidligere kunngjort vil Hans Høyerverdighet biskop dr. Mangers på Olsokdagen lørdag 29. juli meddele prestevigselens sakrament til de teologiske kandidater Thoralf Olav Norheim av Dominikanerordenen og Anton Taxt av sekulargeistligheten. Ordinasjonen vil finne sted i St. Olavs kirke i Oslo og tar til kl. 10. Ordinandene vil sammen med Biskopen og presteskapet bli ført i prosesjon fra bispegården til kirken. Et hefte «Seremonier til Prestevigselen» vil være utlagt eller fåes ved inngangen. Etter ordinasjonen vil det være anledning til å motta de nyvigslede presters velsignelse i haven foran bispegården.

Den følgende dag, søndag 30. juli kl. 11, synger pastor Anton Taxt sin første høytidelige messe i St. Olavskirken. Her er det reserverte plasser bare for primiziantens familie, kirkens syndikat, representanter for søsterkongregasjonene og særlig innbudte.

Dominikanerpater Thoralf Olav Norheim vil syng sin første høytidelige messe i St. Dominikus kirke i Oslo på festdagen for den hellige Dominikus fredag 4. august kl. 10. Da begivenheten faller på en hverdag, gås ut fra at alle som ønsker å være til stede uten videre kan regne med å få plass.

Er de filosofiske Gudsbevis tvingende?

Av dominikanerpater A. J. Lutz

II.

Ennå en annen kjensgjerning vi er vitne til i naturen viser at tingene ikke består ved seg selv. Verdensaltet rommer en mangfoldighet av vesener, som alle er forskjellige fra hverandre. Forskjellige og mangfoldige er de, fordi hver eneste har sitt begrensede mål av virkelighet, sin bestemte grad av væren. Det er mer i en plante enn i en sten, fordi planten lever. Det er mer i et dyr enn i en plante, fordi dyret har sanser og følelser. Det er mer i et menneske enn i et dyr, fordi mennesket er fornuftsbevaget, og til og med er mottagelig for enda høyere livsformer enn de rent rasjonelle. Alle disse forskjellige vesener deler sitt tilvære med de andre. Deres tilvære er altså ikke deres eget, det tilhører dem ikke som *deres* eiendom, i kraft av selve *deres* natur. Med andre ord: Deres eksistens er ikke identisk med deres natur. Ellers ville alt det som er til, være av den samme natur. Var f. eks. jordens eksistens det samme som jordens natur, d. v. s., var begrepet «jord» identisk med begrepet «væren», så ville alt det som er til, være jord. Er nå tingenes vesen ikke deres egen, hvor har de det fra? Er tingenes væren mangfoldige og forskjellige på grunn av sin art og sin individuelle natur, hvordan skjer det da at de allikevel er ett? For ett har alle felles, nemlig *eksistensen*. Det er umulig at de blir formet ved seg selv, all den stund de nettopp ved seg selv er forskjellige. Vår forskende tanke kommer ikke til ro før den er nådd til den overbevisning om at det må eksistere et Vesen som ved seg selv er den ene, rene, forskjellsløse virkelighet, og at alt det som ellers er til, får sin form og sin grad av virkelighet ved å bli delaktig i det Absolutte, likesom regnbuens forskjellige farger alle er, hver på sin måte, delaktige i den ene, rene solstråle, som bryter seg i skyen, uten å opphøre å være seg selv.

Forskjellige grader av virkelighet finnes det ikke bare i tingenes natur, men også med hensyn til visse egenskaper som vi finner i alle ting, nemlig: *Enhet, sannhet, godhet, skjønnhet*.

Ethvert vesen har sin enhet, som kan være større eller mindre. En stenhaug har sin enhet, men den er ikke så fast som når en byggmester har forbundet stenene til et byggverk. En levende organismes enhet er igjen fastere enn et byggverk. På det menneskelige samfunnslivs område er det like ens. En familie har — eller skulle ha — en sterkere indre enhet enn et politisk parti eller en stat.

Betrakter vi tingene i deres forhold til den erkjennende forstand, så viser de seg under sin egenskap av *sannhet*. Også sannheten har sine grader. Den kan være klarere eller mindre klar; den kan være umiddelbart innlysende, eller først bli åpenbar etter en inngående overveielse.

Også med hensyn til *godhet* eller verdi finnes det mangfoldige former og grader i tingene. En jordbunn er god, når den er fruktbar. En hest er god, når den er flink til å løpe eller trekke. Et menneske er godt, når det har sin klare forstand og et edelt sinnelag.

Når det gjelder *skjønnheten* — nemlig tingenes evne til å vekke glede hos den som betraktende dveler ved dem — finner vi den i naturen, men også i kunsten.

Men med *skjønnheten* er det det samme som med de andre egenskaper, moralske eller intellektuelle: på samme tid som de vekker beundring eller behag, skuffer de oss mer eller mindre på grunn av mangler de er forbundet med. Hvor er den tenker som oppfatter alt med et feilfritt klarsyn? Hvem har truffet et menneske som er moralsk fullkomment i alt? Visse kunstverker kan vekke en så veldig begeistring at vi kaller dem for innbegrepet av all *skjønnhet*. Men sett f. eks. at en musiker ble nødt til hver eneste dag å høre Beethoven's niende symfoni. De første ganger ville han motta nye og etter nye *skjønnhetsinntrykk*. Men litt etter litt ville gleden minske. Han ville synes at det kanskje også kunne være godt å høre andre verker av den samme mester, eller også verker av Mozart, Bach, Palestrina. Er han en ekte kunstnersjel, finner han like store estetiske verdier i maleri, arkitektur, diktekunst, o. s. v. Like store, ja, men like ufullkomne.

Alle verdier vi oppdager på sannhetens, *skjønnhetens*, eller på den moralske adels område, lider under en medfødt *skrapelighet*: De er ikke rene, de er blandet med mangler. Ellers ville de hverken kunne opptre i øket eller minsket tilstand. At de kan øke, betyr at de innebærer muligheter som ennå ikke er nådd fram til virkelighet. At de kan minske, viser at de ikke består ved sin egen makt.

Ser vi nå det *gode*, det *edle*, det *sanne* i en tilstand av begrensning og på sett og vis blandet med sine motsetninger, ser vi f. eks. en *kjærlighet* som overvinnes av egoisme, en visdom som svikter, en *skjønnhet* som skjemmes, så går det opp for oss at disse åndelige verdier ikke er identiske med det subjekt som oppviser dem. Hva har da *kjærligheten* felles med egoisme, eller visdom med uvitenhet, eller *skjønnhet* med *uskjønnhet*? «Hva har lyset felles med mørket»? (2. Kor.). I seg selv er disse egenskaper rene. Det er subjektet som innsnevrer dem og likesom påtvinger dem sin egen begrensning. Møter vi dem i denne tilstand av ufullkommenhet, kan vi ikke annet enn å oppfatte dem som et gjenskinn, en åpenbaring av et Vesen som ved sin egen natur er selve den grenseløse og absolutt fullkomne *hellighet, sannhet og skjønnhet*, innbegrepet av alt det som kan vekke beundring, attrå, glede, fred. «All fullkommen gave er ovenfra og kommer ned fra lysets Fader, hos hvem det ikke er forandring eller skygge av omskifte (Jakob I, 17).»

Denne innsikt vinner vi også uten lange metafysiske betraktninger. Vi behøver bare å tenke over vår egen og alle andre menneskers erfaring. Er ikke vårt liv en ustanselig *higen* og leting etter det Uendelige? Intet av alt det attråverdige eller beundringsverdige vi møter på jorden kan bringe vår lengsel til ro. Gikk vår attrå bare ut på goder som naturen eller de menneskelige kultursamfunn har å by oss, d. v. s. på goder som mennesket kan forestille seg, drømme om, eller frembringe ved sin egen åndskraft, så ville vår attrå være like begrenset som våre egne idéer og evner. Men vår *higen* er uendelig. Den går lenger og lenger etter hvert som vi har oppnådd et mål. Den søker hinsides alt det vår

forstand kan fatte eller den skapende fantasi kan frambringe. Vårt hjerte dras mot det Uendelige med en makt som vi ikke er herre over. Like overfor andre goder er vi frie; vi kan velge og vrake, og vår lengsel etter dem kan dø. Men lengselen etter noe hemmelighetsfullt dør aldri, og den er så uimotstælig at vi heller vil ofre livet enn å fornekte den.

«Alle mennesker streber etter lykken, der gis ingen unntagelse. Midlene de benytter seg av, kan nok være ulike, men samtlige stiler de mot dette mål. Det som da bevirker at én drar i krig og en annen lar være, er hos dem begge det samme ønske, men utformet av to forskjellige syn. Viljen gjør aldri selv det minste skritt uten med dette mål for øye. Det er drivfjæren i alle menneskers handlinger, endog for den som går og henger seg. Og allikevel — etter alle disse år har ingen utenfor troen nådd dette målet som menneskene så uopphørlig streber mot. Alle beklager de seg: fyrster og undersåtter, adelige, borgere og bønder, gamle og unge, sterke og svake, lærde og uvitende, friske og syke, i alle land, i alle aldre og i alle livskår. En så lang, en så stadig gjentatt, en så alminnelig erfaring burde vel overbevise oss om at vi ikke ved egne anstrengelser kan vinne lykken.» (Pascal.)

Vårt hjerte like så vel som vår fornuft lærer oss altså at de begrensede, ufullkomne goder ikke ville ha verdi for oss, ikke ville eksistere i det hele tatt, dersom det ikke fantes et Vesen som gjør dem attråverdige ved å gjøre dem delaktige i sin egen grenseløse fullkommenhet.

På samme tid som vi kjenner i oss en uødelig trang til det absolutte Gode, har vi også bevissthet om en moralsk lov, som er en vesentlig bestanddel av vår åndelige natur. Hvor stammer den fra? Ikke fra vår egen fornuft eller fra vår egen vilje. Var mennesket sin egen lovgiver, kunne vi også endre eller oppheve morallovens forskrifter. Men det makter vi ikke. Handle imot dem, ja, det kan vi. Til en viss grad kan vi også overdøve samvittighetens røst. Men så lenge vi har vår fornuft i behold, kan vi ikke helt utslette pliktfølelsen og samvittighetsnag. Og alltid krever vi av andre at de skal overholde loven. Også den moralske samvittighet vitner altså om et Vesen som i seg selv er innbegrepet av all hellighet og den høyeste og evige norm for all menneskeverdige handling, i det private og i det offentlige liv.

Vår tids motefilosofi, eksistensialismen, påvirket av Nietzsches lære om «overmennesket», nekter å anerkjenne en moralsk norm utenfor mennesket. J. P. Sartre tilskriver mennesket en radikal frihet, altså ikke bare frihet til å si ja eller nei til en høyere lov, til en overmenneskelig autoritet, men en frihet som selv skaper verdien av en handling. I grunnen er dette ikke en egentlig gudsfornektelse. Meningen er bare å gjøre selve mennesket til gud.

Endelig er det en siste kjensgjerning som kunngjør for oss at verdensaltet ikke består ved seg selv, nemlig den hensiktsmessighet vi kan iaktta i naturen. Alt streber etter et mål; det ene vesen er henordnet til et annet. Himmellegemene går sine baner etter en fastlagt plan; sol og regn er bestemt til å få gresset til å gro på marken; gresset gror som næring for kreaturene; disse tjener mennesket o.s.v. Vi er langt fra å kjenne naturens orden til bunns. «Hva er meningen med det eller det?» spør allerede det lille barn som for første gang åpner sine øyne for den synlige verden; og så lenge vi lever, retter vi det samme spørsmål til den vi mener vet mere enn vi. Hvorfor finnes det rovdyr og giftslanger? Hva tjener de tusener av spirer til som finnes i de levende ve-

sener når den ene er nok til livets forplantning? Meget er skjult for oss i naturen. Kanskje vil geniale forskere en gang være i stand til å si oss hvilken oppgave huggormer og skorpioner har i naturens husholdning, eller hva meningen er med de ubrukte spirer. Den metafysiske tenkning har imidlertid ikke bruk for alle disse naturvitenskapelige opplysninger. De ville ikke lære oss mer enn hva vi allerede vet når vi tenker over den del av naturen som ligger åpen for oss. Vi kjenner ikke rovdyrets endemål. Men vi ser i selve rovdyrets struktur en orden, en hensiktsmessighet. En mengde forskjellige lemmer og organer er samordnet slik at det dannes et vesen, som er i stand til å leve, og er utrustet til handling, d. v. s. til å etterstrebe et mål, nemlig sitt eget livsopphold.

Vi kjenner verdensaltet nok til å kunne påstå at det finnes hensiktsmessighet i tingenes natur; og da hensiktsmessigheten nettopp ligger i naturen, kan vi med rette slutte oss til at det også finnes en plan i den del av naturen som ennå ikke er utforsket av vitenskapen. For en metafysisk drøfting av tilværelsens problemer, er i hvert fall det vi vet om verdensaltet fullstendig nok. Om det bare fantes et eneste vesen, et halmstrå f. eks., som i sin struktur og i sin virksomhet oppviser en hensikt, var vi allikevel nødt til å trekke to slutninger. For det første den at dette vesen ikke er seg selv nok, all den stund det er et relativt vesen, d. v. s. at det er henordnet til et mål, altså avhengig av noe annet. Det finner ikke i sin egen natur den tilstrekkelige grunn til sin eksistens. Deretter forutsetter det en tenkende ånd, som har fastslått planen til dets struktur og målet for dets virksomhet eller dets utvikling.

I den verden vi kan iaktta er det bare mennesket I som er fornuftsbeget, som altså er i stand til å velge seg et mål, til å planlegge en handling, fastsette en ordnet sammenheng mellom ting som etter sitt eget vesen er forskjellige fra hverandre. Er det mennesket som er opphav til verdensaltets lovbestemte gang? «Hvor var du da jeg grunnfestet jorden? Hvem fastsatte vel dens mål, vet du det? Hvor ble dens støtter rammet ned, eller hvem la dens hjørnestein, mens alle morgenstjerner jublet og alle Guds sønner ropte av fryd? Hvem lukket for havet med dører, da det brøt fram og gikk ut av mors liv? Da jeg gjorde skyer til dets kledebånd og skodde til dets svøp, merket av en grense for det og satte bom og dører, og sa: Hit skal du komme og ikke lenger? Har du i dine dager befalt morgenrøden å bryte frem?» (Job 38).

Den menneskelige ånd, så opphøyet den enn kan være, er selv et relativt vesen. Både i vår tenkning og i vårt viljesliv er vi henordnet til og avhengige av en virkelighet utenfor vårt jeg. Var denne orden vårt eget verk, kunne vi også forandre den. Men en slik tanke ville være virkelighetsfjernt drømmeri. En høyere ånd enn vår egen har planlagt vår tilværelse. Er den høyere ånd selv henordnet til et mål, så er den begrenset og avhengig som vår egen. Vår forskende tanke finner ingen hvile før det går opp for oss at det eksisterer en Visdom som er selv den absolutte, fullkomne, evige virkelighet og endemålet for alt i himmelen og på jorden. La være at vi på mange spørsmål om tingenes mening og mål ikke finner noe svar, især når det gjelder det vi kaller det onde. Vi vet ikke; men vi vet at det er En som vet, «Den som er», og at Han styrer alle ting med absolutt visdom og kjærlighet. I Hans idé, som er identisk med hans vesen, er verdensaltet med alle de krefter som rører seg i det — de bevisste og frie like så vel som de livløse og ubevisste — evig samordnet etter en plan og med hen-

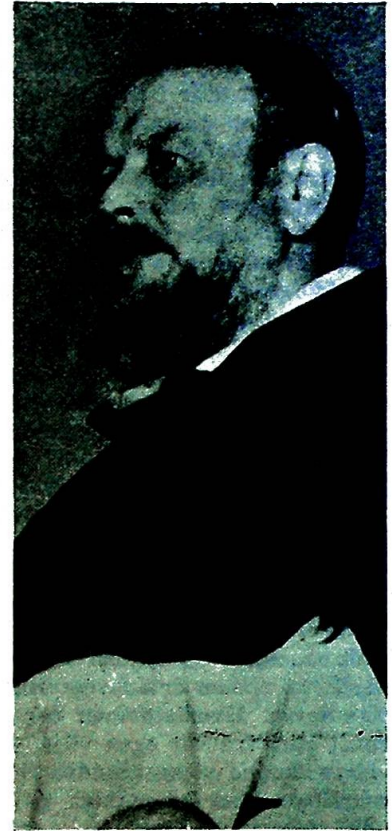

„Sannheten er menneskets første og så å si eneste gode”

Til dominikanerpater A. J. Lutz' 50-års prestejubileum

På Hellig Olavs dag den 29. juli kan en av våre mest markante og særpregede katolske geistlige feire sitt 50 års prestejubileum. På den dag ble for et halvt hundre år siden dominikanerpater A. J. Lutz vigslet til prest. Det kan se ut som en tilfeldighet — og de fleste vil vel se det slik — at det var på Hellig Olavs dag pateren mottok prestevielsens sakrament. Har man fulgt hans liv og virke før og etter han kom til Norge, har man likevel vanskelig for ikke å se et Forsynets fingerpek i den omstendighet at det var på en Olsokdag pater Lutz kunne lese sin første messe.

Michel Joseph Ambroise Lutz — navnet Ambroise fikk pateren som klosternavn da han ble presteviet — ble født i Kaisersberg i Elsass den 29. september 1875. Etter å ha avsluttet sin skolegang ved det biskopelige kollegium i Strassbourg ble den unge Lutz ikledd dominikanernes ordensdrakt den 7. desember 1895. Han studerte så filosofi og teologi i Flavigny i Frankrike hvor han også ble presteviet. I 1902 ble han sendt til Mosul i Irak for å virke som lærer ved dominikanernes seminar for utdannelse av prester for Syria og Kaldea. Blant hans elever her var den nå kjente kardinal *Tappouni*, som er syrier. I 1906 finner vi pater Lutz i Leysin i Sveits, hvor han virket som prest for syke, i årene 1907—08 er han knyttet som lærer til presteseminaret i Palermo på Sicilia og fra 1908—10 studerer han kirkemusikk i Wien. Fra 1911—19 er han rektor for en søsterkongregasjon i Frankrike og i årene fra 1920—22 virker han ved

Pater A. J. Lutz

dominikanerklostre i Strassbourg og Nancy. I 1923 kom han til Norge, og dermed tok et nytt avsnitt i paterens liv til.

Det er først her i *Hellig Olavs* land han finner det

blikk på et mål. Under vårt jordiske liv forblir målet og planen skjult for oss, men Gud kjenner dem, og det er nok.

De kjensgjerninger som vitner om at verdensaltet som helhet og alle de enkelte vesener det innbefatter ikke består ved seg selv, unngår ikke naturforskernes oppmerksomhet. I sin berømte bok om «Vitenskapens grenser» tar Du Bois-Raymond stilling til dem, men uten å finne i selve naturvitenskapen noen løsning på de problemer de reiser. Han fastslår bare at noe gåtefullt ligger til grunn for verdensaltet. Syv «verdensgåter» kjenner han seg stilt ansikt til ansikt med; 1) Materiens og kraftens vesen. 2) Bevegelsens opphav. 3) Livets første opphav. 4) Hensiktsmessigheten i naturen. 5) Sansfornekkelsens og bevissthetens opphav. 6) Fornuftens og språkets opphav. 7) Viljesfriheten.

Som *naturforsker* i ordets moderne mening måtte han bli stående på terskelen av det gåtefulle. Som *metafysiker* ville han ha gått et skritt videre og sagt: Verden er til; den består ikke ved seg selv; altså forutsetter den et Vesen som er over den. Et vesen må eksistere, som i

kraft av sin egen natur er den absolutte virkelighet. All kraftutfoldelse og bevegelse, alt liv og all utvikling i den fysiske verden og på sjelens og åndens område, må nødvendigvis føres tilbake til et Vesen som er evig og uforanderlig i seg selv, som ikke ble til, men som er selv all værens urgrunn og endemål. Vi kaller det Gud. Så lenge denne sannhet ikke er gått opp for den tenkende fornuft, finner den ingen fred. Fornuften kjenner seg såret i sin dypeste grunn av den påstand at Gud ikke eksisterer. For denne påstand er ensbetydende med følgende setninger: De ting som ikke er til i kraft av sin egen natur, er allikevel til i kraft av sin egen natur. De ting som på grunn av sin natur er avhengige, er allikevel på grunn av sin natur uavhengige. De ting som i kraft av sin natur ikke eksisterer nødvendigvis, eksisterer allikevel nødvendigvis. De ting som ved sin egen natur er fornuftsløse, kommer av seg selv til å streve etter et mål — noe som vil si at det fornuftsløse allikevel er fornufts-begavet. Gudsfornekkelsen er selvmotsigelsen satt i system. Den tar grunnen bort under all vitenskap og all moral, og gjør hele tilværelsen til et uovervinnelig kaos.

(Forts.)

A. J. Lutz.

arbeidsfelt som helt ut utløser hans rike evner, og som stimulerer ham til den arbeidssutfoldelse som har gjort hans navn kjent og aktet i hele Norden.

Det er ubestridelig at synet på og oppfatningen av Den katolske kirke i vårt land har undergått en stor forandring i løpet av de siste 25 år. Det er slått mange bresjer i den mur av fordommer som har hindret vårt folk i å se hva vår hellige Kirke egentlig er. Det er likeså ubestridelig at dominikanerpater Lutz har en meget stor del av æren for det omslag i synet på Kirken som har funnet sted. Vi minner i denne forbindelse om paterens eminente polemiske virksomhet i dagspressen gjennom alle mellomkrigsår. Den var alltid underbygd av den solide argumentasjon som omfattende og grundige kunnskaper gir og bæret oppe av en tankeklarhet som ikke kunne unnlate å gjøre virkning; om hans opplysende foredragsvirksomhet som har gjort ham kjent og skattet over hele landet, og om hans omfattende litterære virksomhet. Det er nå en hel serie av skrifter, avhandlinger og større verk som i årenes løp er utgått fra paterens flittige hånd. De fleste er utkommet i Norge, noen er utgitt i Danmark og et arbeid «Jesus Christ et les Protestants» i Frankrike. Det utkom i dansk oversettelse i 1940. I denne forbindelse må det være tillatt å framheve paterens sjeldne språkbegavelse. Vi vet ikke hvor mange språk pater Lutz behersker, vi vet bare at det er mange. Og norsk behersker han både skriftlig og muntlig til fullkommenhet. Også sine norske preken holder han alltid uten manuskript. I en anmeldelse i «Berlingske Tidende» av boken «Den katolske religion fremstillet for moderne protestanter» får paterens skriftlige framstillingsevne — ikke uten grunn — karakteren kunstnerisk!

I en så kort og sammentrengt oversikt over pater Lutz virksomhet i vårt land som denne, lar det seg selvsagt ikke gjøre å komme inn på alt det pateren har skrevet. Men det er særlig tre bøker vi vil understreke betydningen av, fordi en ganske enkelt aldri blir ferdig med dem. En må alltid vende tilbake til dem. Det er foruten den nevnte bok om «Den katolske religion» også boken «Kjenn din religion» og andaktsboken «Skatten i Ageren», som er utkommet på dansk, utgitt av Pauluskredsen i København. Det er særlig i andaktsboken vi møter pater Lutz som den han er. Her har han i sannhet virkeliggjort dominikanerordenens valgsmål: *Contemplari, et contemplata aliis tradere*: det du har vunnet og erkjent i kontemplasjonen, skal du gi videre til andre. Mer enn en katolikk har sagt om denne bok at nest etter Thomas a Kempis' «Kristi etterfølgelse» har ingen andaktsbok gitt dem mer. Paterens danske oversetter, redaktør H. D. T. Kiærulff, framholder meget riktig i forordet at her er det sentrale i pater Lutz' tenkning, det som han fører alle problemer tilbake

til: *menneskevordelsens mysterium* direkte formet til betraktende bønn.

Nevnes må selvsagt også paterens uovertrufne oversettelse av Pascals «Pensées» til norsk. Med denne bragd gjorde han et av verdens verdifulleste åndsverker tilgjengelig for det norske folk.

Hva pater Lutz for øvrig ved sitt liv og virke har betydd for norske katolikker unndrar seg selvsagt vår vurdering. Hva han har gitt sine mange konvertitter og skriftebarn og alle dem som i årenes løp både i St. Dominikus kirke i Oslo og i katolske kirker og kapeller rundt om i vårt vidtstrakte land har vært samlet om hans prekestol, kan jo ikke måles. Men den hengivenhet og kjærlighet alle som er kommet i personlig berøring med ham, omfatter ham med, taler jo sitt tydelige språk. Vi vet, fordi vi har opplevd det, at vi kan gå til ham med alt. Hans dør var aldri stengt for dem som søkte råd og veiledning. Han var aldri «optatt» fordi han hadde «så meget å gjøre». Og da man søkte ham, merket man aldri at hans tanker kretset om hans eget, hele hans oppmerksomhet var rettet mot den besøkende, innstilt på å hjelpe og veilede. Og man gikk alltid beriket og styrket bort.

Det er blitt noe av et ordtak blant norske katolikker at «pater Lutz vet alt». Pateren vil selv være den første til å protestere mot dette, men sikkert er det iallfall at hans viten er grundig og omfattende. Vi tror at hemmeligheten ved hans evne til å yte ikke bare er hans store begavelse, klare forstand og ydmyke sinn, men også hans flid og systematiske arbeid. Pater Lutz har *arbeidet* meget, og arbeidets frukter er det han så ødselt har latt oss få nyte godt av.

At Dominikanerordenen har fulgt pater Lutz' virke i vårt land og forstått å verdsette den, ble sterkt markert ved en promosjonshøytidelighet som fant sted i Oslo den 7. april 1947. Provinsialprien, pater *Motte*, var kommet fra Paris for å tildele pater Lutz ordenens høyeste akademiske grad, *magister theologiae*. For å få denne grad kreves i alminnelighet bl. a. at vedkommende har forelest i filosofi og teologi minst 13 år ved universiteter eller presteseminarer. Denne forutsetning forelå ikke for pater Lutz' vedkommende. Når man likevel med pavelig samtykke dispenserte fra regelen — noe som skjer meget sjelden — og tildelte pater Lutz denne grad, var det ikke bare uttrykk for takknemlig anerkjennelse av hans arbeid i vårt land, men også et utvetydig vitnesbyrd om hvilke kvalifikasjoner pater Lutz er i besittelse av.

Over disse linjer har vi satt en uttalelse av dominikanerpater Lacordaire. Vi har valgt nettopp denne uttalelse, fordi vi mener den gir uttrykk for noe vesentlig i pater Lutz' personlighet. Er det ikke nettopp viljen til å nå fram til en dypere, en stadig mer

Streiftog gjennom dominikanernes eldste historie i Norden

Etter 700 års fravær gjenopptar prekenbrødrene sin virksomhet i Finland og gir St. Olavs navn til sitt nye ordenshus.

For «St. Olav» av dr. fil. Jarl Gallén.

Dominikanernes offisielle navn er som kjent prekenbrødrene. Som prekenbrødre kom den hellige Dominikus' sønner til Norden for å forkynne Evangeliet. I de gamle europeiske kulturland var deres virksomhet i første rekke henlagt til byer og kultursentra. De gjorde sin største innsats på filosofiens, teologiens og universitetslivets områder. I Norden fikk den en annen karakter. De nordiske land hadde jo ingen gammel kristen tradisjon. De var nettopp omvendt til kristendommen, og noen åndelig utvikling på kristen grunn kunne man ikke tale om. Ikke desto mindre brakte prekenbrødrene også intellektuelle impulser til det fjerntliggende Skandinavia. Deres inn-

---

omfattende erkjennelse av Sannheten, fordi han i den så menneskets høyeste gode, som har vært rettesnoren for pater Lutz' liv og virke? Var det ikke nettopp Sannheten — Ordet som ble kjød — han belærte oss om og belyste for oss fra stadig nye og skiftende synspunkter, alt etter som hans egen erkjennelse nådde dypere inn og videre ut? Forkynnelsen av Ordet er den apostoliske oppgave framfor noen annen, uttalte pater Motte i sin promosjonstale og tilføyde: Om Frelseren ikke æres, om Mesteren ikke adlydes, om Kjærligheten ikke elskes er det fordi Sannheten ikke er tatt imot, fordi Ordet ikke er hørt. Har det ikke nettopp vært pater Lutz' store og opphøyede gjerning i vårt folk å få menneskene til å ta imot Sannheten ved å forkynne den i tale, skrift og liv?

Da pater Lutz mottok graden *magister theologiae*, hadde han å velge et våpen. Mot en stjernebestrødd himmel med nordlys ser vi dominikanernes kors og leser vi følgende motto: — *per speculum et in enigmate* — som i et speil, i en gåte. Med disse ord fra Kjærlighetens høysang synes det oss at pater Lutz har villet si oss at det er satt en grense for vår erkjennelsesevne, en grense vi ikke bør forsøke å overskride, men hvor vi bør bøye oss i ydmykhet for Guds hemmelighet. Ordene klinger i vårt sinn og tvinger fortsettelsen fram: *men da: åsyn til åsyn . . . skal jeg kjenne fullt ut som jeg selv er kjent fullt ut.*

Velærverdige pater! Tanker fulle av takknemlighet, hengivenhet og varm sympati vil strømme mot Dem på Deres høytidsdag fra nær og fjern. Vi er

flytelse på utviklingen av den teologiske og filosofiske dannelse var stor. Gjennom hele Middelalderen forble Norden den mottagende part. De bidrag vi kunne gi den alminnelige, europeiske kulturutvikling var helt ubetydelige.

Det vi denne gang skal oppholde oss ved er likevel ikke prekenbrødrenes intellektuelle innsats, men deres virksomhet som sjelesørgere. En av tiggerordenenes hovedoppgaver var som kjent sjelesørgervirksomheten. Utviklingen av byene i Europa hadde bl. a. ført til at det fantes tomrom å fylle. I Norden lå imidlertid forholdene annerledes an, og det vitner om ordenenes klokskap at de forstod å tilpasse seg nordiske forhold. Her var det ikke byene som bød på det største problem, men de store avstandene og en spredt befolkning. Det var vanskelig og slitsomt å bevare kontakten mellom folket og prestskapet. Sjøfarten, fiskeriene og jakten førte store deler av befolkningen for lange tider langt bort fra sognekirkens nærhet.

Det kildemateriale vi har om middelalderens ordener i Norden er meget mangelfullt, men det lille man har kunnet samle fra forskjellige kanter, gir oss interessante opplysninger. Den sjelesørgervirksomhet som tiggerordnene tok opp, tok sikte på de befolkningslag som sokneprestene hadde vanskelig for å nå. Vi vet at Skandinavia i likhet med Vest-Europa var delt opp i ordenskonventer eller prekendistrikter. Som regel fantes det et konvent i hvert bispedømme, i Danmark og Sverige ikke sjelden flere, i Norge derimot færre. I disse distrikter dro prekenbrødrene omkring. De preket, forrettet gudstjenester og samlet almisser til klostrene. I de nordiske land søkte brødrene fortrinsvis til de distrikter som lå langt borte fra soknekirkene.

Mens konkurransen på det europeiske kontinent ofte kunne være stor mellom sokneprester og tiggermunker, ble munkene i alminnelighet hilst med glede av sokneprestene i særdeleshet i Sverige og Finland, da de kom for å drive sin sjelesørgervirksom-

---

mange som synes vi har så uendelig meget å takke Dem for. Alt sammenfatter vi kanskje best i dette ene: Takk for at De i Deres liv viste oss og overbevisste oss om kristendommens mulighet! *Inigo*

Eit hjarta

Kras meg, Herre, slik dei krasar steinen,
for å nå 'ti noko skirt metall!
Du hev skapt meg, — ja, du eig, meg Herre.
Inkje er eg utan i ditt vald.

Kras meg, Herre, millom dine hender!
Trød meg ned i marki med din fot!
Vonom finn du der eit blodutt hjarta
fyllt av syndarskuld, — av brot i brot.

Men det er eit hjarta som hev lide
bivrande i elsk, i tvil og tru.
Lyft det upp åt augom dine, Herre;
Anda inn din kjærleik i det, du!

Lat det reinskast gjennom skiringselden!
Lat det yngjast upp som blom or fræ!
Um du vil det, kan det eingong bløma
att i livd av livsens grøne tre,

Torolf Hals Andersen

Engelsk kirke, vigslet til St. Olav, feirer 900 års jubileum.

St. Olavs soknekirke i Marygate, England, feirer i år sitt 900 års jubileum. Flere begivenheter i soknet har markert dette jubileum. Feiringen vil kulminere med en avsluttende høytidelighet i oktober måned.

Selv om kirken er gammel er det imidlertid ikke meget av historisk, arkitektonisk interesse i dens indre. Utvendig derimot er enkelte interessante trekk bevart, særlig ruinene av et kapell fra Middelalderen, vest for tårnet, og et par merkelige avløp fra takrennen på kirkeskipets nordre vegg.

Kirken ble grunnlagt av Sigvard jarl som var av norsk ætt og ble vigslet til Hellig Olavs minne. Et bilde over portalen, utført i moderne tid, forestiller ham.

I 1080 ble kirken gitt til en munk fra Whitby. Senere ga Wilhelm II et stykke land til St. Olavs-munkene og la selv ned grunnstenen til det tilstøtende Maria-klostret.

Alt tyder på at kirken ble sterkt forsømt i den tidlige middelalder. Av kirkens opprinnelige bygning er ikke meget synlig. Ikke før i 1467 ble kirkebygningen restaurert av munkene. Følgen ble at kirken er preget av den såkalte loddrette, gotiske stil.

Men til tross for restaureringen kom kirken til å forfalle sterkt. Under borgerkrigen lot forsvarerne av York sette opp et batteri på kirkens tak.

Tidlig i det 18. og senere i det 19. århundre ble kirken igjen restaurert utvendig. Det vakre Forklarelsens kapell på østsiden av kirkeskipets sydlige del var tidligere sakristi og ble bygget i 1879.

I forbindelse med feiringen av 900 års jubileet er det satt i gang en innsamling for å skaffe midler til en grundig restaurering av kirken.

het. Det er betegnende at Sveriges biskoper i begynnelsen av 1300-tallet henvendte seg direkte til paven for å oppnå visse lettelser i dominikanernes ordensregel, fordi de var så «ytterst nyttige for Kirken». Vi vet også at prekenbrødre fra Nidaros virket i Jämtlands skogsbygder, og at dominikanerne i Åbo hadde best greie på den skinnskatt som ble avkrevet ødemarksbøndene i det finske Tavastland.

Sin største innsats kom dominikanerne likevel til å gjøre som misjonærer blant fiskere og sjøfolk. Allerede omkring 1230 henvendte danske prekenbrødre seg til Danmarks konge, Valdemar Sejer, for på vegne av de sjøfarende å få utvirket at det ble reist et fyr på Falsterbro rev i Skåne. Da de svenske og finske selfangerne om våren var samlet til marked i Stockholm, var det dominikanere fra Sigtuna som delte ut sakramentene, leste messen og preket for dem. Fra det samme kloster ble det hvert år sendt en pater til Svenska Högarna langt ute i Stockholms skjærgård for å drive sjelesørgervirksomhet blant fiskerne der. Dette er bare noen spredte notiser; det meste av det som ble gjort er gått i glemmeboken.

En italiensk reiseberetning fra 1430-tallet kaster et interessant lys over forholdene i Norge. Et italiensk skip som var lastet med vin var drevet ut av

kurs og gikk under i storm på Atlanterhavet. Besetningen gikk i båtene og en av disse tok seg etter flere ukers drift inn til Røst i Lofoten. Da det allerede var langt ut på høsten, ble de nødt til å bli der vinteren over. Her ute hos den isolerte befolkning møtte de også en prekenbror fra Bergens konvent. Hvert år ble han sendt dit opp for å drive sjelesørgervirksomhet om vinteren blant de fattige fiskerne. Reiseberetningen gjengir mange livfulle trekk fra livet på øya og er en av de kilder som direkte gir oss kontakt med Middelalderens hverdagsmennesker.

Legger vi til at Helsingør konvent i Danmark som lå ved Skandinavias viktigste sjøfartsled, på 1400-tallet underholdt et sykehus for andre nasjoners sjømenn, har vi stort sett gjengitt alle samtidens vitnesbyrd om prekenbrødrenes virksomhet blant sjøfolk. I samme retning peker også den omstendighet at flere av Ordenens konvent også utenfor Norge var helliget St. Olav, en av de sjøfarendes skytspatroner. Et slikt konvent var bl. a. St. Olavs konvent i Åbo i Finland. St. Olav var for øvrig også Ålands og Nylands skytspatron, og i våre dager har dominikanerne ved sin tilbakekomst til Finland, på 700-året etter sin første ankomst, oppkalt sitt nyopprettede ordenshus etter St. Olav.

Jarl Gallén.

EN STERK MANNES BUDSKAP TIL VÅR TID

Bela Fabian: Kardinal Mindszenty. Beretningen om en av vår tids martyrer. Gimnes Forlag. Oslo 1950.

Kardinal Mindszenty og hans sekretær for den «folkedemokratiske domstol.»

«Dette er en bok om kardinal Joseph Mindszenty, Ungarns katolske primas, en kristen martyr fra vår tids kamp mot barbarene. Jeg har ønsket å trekke fram hans livshistorie, hans kamp mot de mørkemakter som har truet Ungarn og store deler av Europa, og samtidig å understreke den betydning hans liv har hatt for en verden som sto overfor den alvorligste krise i menneskehetens historie.»

Slik lyder forfatteren dr. Bela Fabians første linjer i forordet til beretningen om Joseph Pehm Mindszenty, vår tids mest lysende varsel om hvilken djevelsk kamp hele den siviliserte verden i dag er involvert i. Det at forfatteren er en jøde, trofast mot sin religiøse arv, skulle tale for bokens objektivitet, og det at han gjennom mange år har stått i nær personlig kontakt med kardinal Mindszenty, skulle bety en god del for tilforlideligheten i det stoff han legger fram. Ideologisk sto han sterkt knyttet til Mindszenty i kampen mot Bela Kuns kommunister, Hitlerismen og til sist de «folkedemokratiske» medløpere bak jernteppet. Det var Mindszentys heroiske offersinn i kampen mot nød og urettferdighet og for barmhjertighet og frihet som førte til at han så kraftig tørnet mot denne politisk bedervede yngel, qua mennesker ugjenkjennelig i sin umenneskelighet. Politisk står Bela Fabian som den tidligere leder av det uavhengige demokratiske parti i Ungarn, mens Mindszenty var overbevisst legitimist, d.v.s. holdt på dobbeltmonarkiet. Dessuten, sin sosiale følelse tro, bakket han opp om småbrukerpartiet.

Det er viktig å merke seg den rolle forfatteren selv har spilt i sitt lands politiske liv helt siden dobbeltmonarkiets fall i 1918. Han kan med sin innsikt berette om hvordan det reduserte Ungarn måtte bli et bytte for begjærlige naboer i øst og vest, hvor liten ro demokratiet fikk til å festne seg og hvor få erfarne statsmenn fikk komme til før skiftende regjeringer brakte nye menn inn i de ledende roller. Mens dyptgripende sosiale reformer slo gjennom i vest ved arbeiderklassens frammarsj på den politiske arena, og kommunismens kollektivpolitikk ble gjennomført i Russland, ble Ungarn liggende midt imellom i en uberørt tornerosesøvn. Riksforstanderen Horthy og hans tilhengere var nærmest opptatt av

å utsette monarkist-spørsmålet for selv å beholde makten. Imens ble de sosiale spørsmål innen samfunnslivet grovt forsømt.

Det var på denne bakgrunn at Mindszenty allerede som sokneprest i Zala — det var i begynnelsen av 30-årene — kom til å tørne mot det herskende regime. Han reagerte mot de sosiale tilstander. «Fattigdom må vi ikke tåle,» sa han. Han ble kalt «Paven i Zala», og da nazistene kom og forsøkte seg med sine raseteorier og trusler, var det én mann i Ungarn som sto opp og sa fra: Det var soknepresten i Zala. Han oppsøkte personlig statsministeren. «Den mannen frykter bare Gud», het det om ham. Han gikk i bresjen for jøder så vel for protestanter og katolikker, mot det nazistiske pilkorspartiets aksjoner. Hans forsvar av jødene førte ham til slutt i fengsel. Han var da biskop av Veszprem. Gripende er beretningen om da Mindszenty i fullt bispeornat fulgt av 25 prester vandret til fots til fengslet i Sopron-Kohida mens folkemassene mottok hans velsignelse på veien. Selv hans arrestanter knelte med da biskopen ved fengselsporten snudde seg og sa: «Dette er min siste velsignelse.»

I april 1945 ble Mindszenty løslatt etter den russiske befrielse. Pil-korspartiets makt var knust i og med at nazistene ble jaget på dør. Men enda mens han til fots var på vei tilbake til sin bispestol i Veszprem — han hadde da vandret 80 kilometer — var han klar over at en ny kamp ventet ham. Han var opprørt over å høre hvordan «befrierne» bar seg ad. Det var som om tartarhordene var kommet tilbake på plyndringstokt, de samme horder som Ungarn hadde forsvart seg mot for mange hundre år siden. Han gjennomskuet også den kommunistiske plan om jordreformen som skulle gjennomføres. Mindszenty var selv forlengst klar over at reformen var nødvendig for landets velferd og lykke, men han var uenig i at den skulle presses gjennom av russerne. Han mente at den burde utstå til en lovlig folkevalgt nasjonalforsamling kunne forberede den med omhu. Bela Fabian gjør klart rede for Mindszentys syn her, og beviser hvor uriktig det har vært å beskyldte Mindszenty for å ha stått på godseierne side. Han var jo den som dypest innså at et folks åndelige redning bare var mulig dersom nøden ble ryddet bort og hver enkelt borger levnet trygge kår, verdig et fritt menneske. Like før valgene høsten 1945 sendte han ut et hyrdebrev, som falt kommunistene tungt for brystet. Det ble et dundrende nederlag for de røde. Men likevel, med Kreml bak seg, var det likevel kommunistene og russerne som var landets virkelige herrer da den nye ungarske republikk ble utropt 1. februar 1946. På denne tid var Mindszenty blitt utnevnt til kardinal. Hans innflytelse økte, og snart var han den store folkelederen mot kommunismen. Det var skolespørsmålet som nå sto i brennpunktet for hans aksjon. Da nasjonaliseringsloven om skolene kom i juni 1948, ga kardinalen ordre om

at kirkekløkkene skulle ringe over hele landet som tegn på sorg.

Nå ble kommunistene for alvor redde for ham. Nettet begynte å snøre seg sammen om den fryktesløse primas. Annen juledag 1949 kjørte en lang bilkolonne av politi til hans residens i Esztergom og arresterte ham.

Hva som siden skjedde vet vi i store trekk. Men Bela Fabians beretning om «rettssaken» som fulgte og den tortur den ensomme hyrde måtte gjennom, etterlater nye uutslettelige inntrykk hos leseren. Her kommer alle ord til kort. En blir liten overfor en slik mann. I det første forhøret sto han uavbrutt oppreist i 82 timer, mens forhørerne skiftet. Elektriske lamper blendet ham i øynene. Først da de førte hans nærmeste medarbeidere for ham, gråtende og blodige, blant dem hans sekretær, Zakar, på grensen av sinnssykdom — brøt kardinalen sammen.

«Han kunne ha reist sin vei og fra utlandet fortsatt kampen mot kommunismen og arbeidet for frigjøringen av Ungarn», sier Fabian. Kommunistene hadde helst sett ham gjøre det og håpet på det inn til siste stund før arrestasjonen. «I stedet valgte han martyriet — ikke bare martyrdøden, men noe som var enda tyngre, enda bitrere. Han visste at han ville bli utsatt for tortur i fengslet, at hans viljestyrke ville bli lammet av gift og at hans små fysiske krefter ville bli brutt ned. Han visste at han ville bli nedverdiget som menneske og prest, og gjennom den nedverdigen følte han at han bedre enn på noen annen måte kunne vise verden hvordan det russiske politi arbeidet. Han kjente sitt eget ry som en sterk mann. Hans martyrium skulle bli et av de mest overbevisende budskap i vår tid. Det skulle fortelle: «Det er slik det går en sterk mann bak jernteppet. Hvordan skal det da gå de svake i hele verden hvis den barbariske kommunismens fremmarsj ikke blir stanset?»

Bela Fabians bok bør leses av alle, uansett konfeksjon og ideologi. Den bør også, ja kanskje først og fremst, leses av hans motstandere, — som han mener er offer for en demonisk forførelse. «Jeg anklager ikke mine anklagere,» sa han i sitt siste hyrdebrev. «Hvis jeg fra tid til annen må kaste lys over visse forhold, er det ikke annet enn en påvisning av hvordan mitt fedreland lider, hvordan tårene strømmer, hvordan sannheten korsfestes. Jeg ber til Gud om en verden hvor rettferdighet og broderkjærighet råder; jeg ber også for dem som, med min Herres ord, ikke vet hva de gjør. Jeg tilgir dem av hele mitt hjerte.»

*

Boken har et par beklagelige misoppfatninger av katolsk lære og tro. Om det kan skyldes forfatteren eller oversetteren er vanskelig å si uten å ha originalteksten for hånden. Et sted står f. eks. «den tradisjonsbestemte tilbedelse av Jomfru Maria». Katolsk lære rommer selvfølgelig ingen annen form for tilbedelse enn den som tilkommer den Treenige Gud alene. Den norske betegnelsen for den første messe den nyviglede prest celebrerer, lyder i oversetterens form «Nymesse». Det er et kort og greitt ord i stedet for «Den første hellige messe». Men det dekker ikke meningen. (Hvem vet om det ikke slår igjen likevel?) Ellers kan det reises innvending mot at forfatteren har tillagt Mindszenty direkte tale der forfatteren øyensynlig bare bygger på andres gjenfortelling.

I. H. K.

HØSTENS PILEGRIMSFERD TIL ROM

7.—23.-24. oktober.

Komitéen minner om at den siste offisielle pilegrimsferd til Roma i Det hellige år vil finne sted i oktober måned, den klimamessig vel gunstigste tid i året for nordboere å besøke Italia. Avreisen vil finne sted fra Oslo Ø. lørdag 7. oktober og vil i likhet med Hovedpilegrimsferden i mai slutte seg til en felles nordisk pilegrimsferd pr. ekstratog København—Rom—København. Programmet vil i store trekk bli det samme som Hovedpilegrimsferdens, og en viser til den utførlig redegjørelsen og programmet trykt i *St. Olav* for 12. jan. i år, nr. 1-2.

Dog må merkes at på grunnlag av innvunne erfaringer fra Hovedpilegrimsferden vil der fra norsk side bare bli oppsatt en reisekategori, dvs. med lik innkvartering for alle, så vidt mulig i klostre og herberger. Ekstrautfluktene vil bli begrenset til Capri og Villa d'Este ved Tivoli. For 2. kl. jernbane, sovevogn, 1. kl. på båt samt køye de vanlige tillegg til fellesprisen som snarest vil foreligge etter ny kalkyle. Disse endringer betyr en avgjort vinning for pilegrimene, idet der vil skapes større ro og enhet over ferden som vil komme alle til gode.

Inntegninger skjer direkte til Metro Trafikkaksjeselskap, Oslo, men må for å komme i betraktning ha påskrift fra stedets katolske sokneprest.

Inntegningsfristen er satt til senest 15. august. De som i sin tid sendte inn utfylte spørreskjemaer og tegnet seg for oktoberreisen, må på ny melde seg til Metro.

Komitéen ser seg nødt til å reservere seg eksklusiv rett til å godkjenne eller avslå deltakelse i hvert enkelt tilfelle. I likhet med tidligere vil Metro — som nyter Komitéens fulle tillit — forelegge inntegningene for komitéen som uten tidsspille for de interesserte vil meddele sitt standpunkt gjennom Metro.

OBS! Deltakelse bare for katolikker og unntakelsesvis nærmeste ikke-katolske familiemedlemmer.

KOMITEEN FOR DET HELLIGE ÅR
Akersveien 5, Oslo.

«Takk för den minnesrika pilgrimsresan!»

Fra Sverige har formannen i den herværende komité for pilegrimsreisene til Rom mottatt følgende vakre hilsen:

Mottag vårt vörnadsfulla och hjärtliga tack för den minnesrika pilgrimsresan till Rom, April-Maj 1950. Det var en oförglömmelig resa med allt det vackra och innehållsrika vi fingo vara med om.

Det är minnen som man lever av hela livet. Det är roligt för oss som är minoriteter att få komma i gemenskap med hela den heliga katolska kyrkan, det stärker vår förtröstan och vår tro.

Vi bedja Eder framföra våra vörnadsfullaste hälsningar till Eder Biskop, — vi tyckte att han var som en fader för oss alla. Med vörnadsfulla hälsningar.

Marianne och Fritz Degen

Katolsk Studentlag holder sommerleir.

Katolsk Studentlag har i år for første gang, etter initiativ av formannen cand. jur. Helge Røstad holdt en egen sommerleir. Den fant sted i tiden 1.—9. juli på sommerstedet Stella Maris ved Mandal der St. Josephs søstre var verter og dominikanerpater Thoren gestlig leder. Ved leirens slutt var der henvendte deltakere som alle var særdeles tilfreds med oppholdet og det utbytte samværet ga i enhver henseende.

UTLANDET:

VATIKANET.

Et dekret mot usurpatorene.

Det hellige råds kongregasjon offentliggjorde i begynnelsen av juli et dekret, datert den 29. juni, som *ipso facto* innebærer ekskommunikasjon av:

1. Den som deltar i stemplinger mot de lovlige kirkelige myndigheter eller forsøker å undergrave deres innflytelse;
2. den som uten å være forordnet etter kanonisk rett beklær geistlige stillinger eller embeter eller som går med på å la seg innsette i slike stillinger;
3. Den som direkte eller indirekte tar del i de forseelser som er nevnt under punkt 1 og 2.

Dette er Vatikanets svar på de forsøk som kommunistene gjør i statene bak jernteppet på å opprette «nasjonale, katolske kirker» ved å avsette biskopene og den høyere geistlighet og ved å innsette frafalne prester i deres sted.

Vatikanets kringkaster skifter bølgelengde.

Vatikanets kringkaster har skiftet bølgelengde for de daglige utsendelser. Inntil den nye sender tas i bruk, sender den gamle over kortbølgene 19,87, 25,55, 31,10 samt på mellombølge 196 meter.

Krypten under St. Peterskirken åpnet.

På apostlene Peters og Paulus' fest ble krypten under Peterskirken åpnet for publikum. Daglig vil man kunne overvære den hellige messe. Den arkeologiske avdeling er imidlertid fremdeles stengt. Krypten kalles nå Underkirken.

Forfølgelsene i Øst-Europa.

Ifølge en oversikt som er utarbeidet av Den katolske aksjon er mer enn 9000 prester og nonner i landene bak Jernteppet enten drept, arrestert, deportert eller forsvunnet på annen måte etter at disse land kom under kommunistisk styre.

I Ukraina er 3600 prester likvidert. Tre munkeordner, 6 søstrekongregasjoner, 6 seminarier, 100 skoler, 100 kirkelige organisasjoner og 1000 kirker oppløst og stengt.

I de baltiske stater er om lag 1000 geistlige arrestert eller forsvunnet på annen måte.

I Polen er 700 prester fengslet og om lag 1000 deportert til Sibir.

I Tsjekkoslovakia sitter om lag 300 prester fengslet.

I Ungarn er 538 prester drept eller omkommet på annen måte, mens om lag 1000 prester og nonner er kastet i fengsel.

I Romania er 710 katolske prester falt som offer for forfølgelsene.

I Bulgaria er 120 prester arrestert eller utvist.

I Jugoslavia er 1954 prester enten drept, arrestert eller deportert.

I Albania er 715 prester arrestert eller fordrevet.

BELGIA.

Skole spørsmålet kreves nå løst.

Formannen for Belgias kristelige lærersamband, *Van den Berghe*, som er medlem av Parlamentet, krever i et åpent brev til undervisningsministeren at det uoppholdelig fremsettes et lovforslag som gjør slutt på diskrimineringen av katolikkene i skole spørsmålet. Det kreves at det nå endelig gjøres slutt på begunstigelsen av statens skoler og at de konfesjonelle skoler likestilles med de offentlige.

Innsamling til belgiernes nasjonalbasilika.

I denne måned pågår det en landsomfattende innsamling til oppførelsen av belgiernes nasjonalbasilika som reises i nærheten av Brüssel. Grunnstenen til dette byggverk ble nedlagt av kong Leopold den II. i 1905, og man håper at basilikaen vil være ferdig bygget i 1965.

En stor del av dette mektige byggverk er allerede reist. Basilikaen får 7 tårn hvorav det største blir 146 meter høyt.

I kirkens apsis har gudstjenester vært holdt siden 1933. Midtskipet er 163 meter langt og tverrskipet 108 meter. Kuppelen som blir 31 meter i diameter, kommer til å hvelve seg 100 meter over kirkegulvet.

ENGLAND.

Feiringen av 100 års jubileet for gjenopprettelsen av det engelske hierarki tar form.

Erkebiskopen av New York, kardinal *Spellman*, har mottatt kardinal *Griffins* innbydelse til 100 års jubileet for gjenopprettelsen av det engelske hierarki. Dette betyr at minst 6 kardinaler vil være tilstede under høytideligheten.

Søndag den 1. oktober vil det finne sted en mektig manifestasjon av katolsk tro på Wembley Stadion. Høytideligheten der vil bli avsluttet med pontifikal høymesse. Det ventes tilreisende fra hele England.

FRANKRIKE.

Det franske episkopat går inn for Europas enhet.

De franske kardinalers og erkebiskopers permanente kommisjon var forsamlet til drøftelser den 14. juni i Paris. Etter møtet ble følgende brev angående fredsbestrebelsene i tiden offentliggjort:

«I fjor høst rettet Frankrikes kardinaler og erkebiskoper en inntrengende oppfordring til alle franske katolikker om aktivt å ta del i arbeidet for fred mellom nasjonene. I mellomtiden har imidlertid «den kalde krig» holdt frykten ved like hos alle folk som forstår hvilke fryktelige følger en ny verdenskonflikt vil føre til. De ødeleggelsesmidler som den moderne vitenskap har stilt til rådighet for de krigførende som atomvåpen, rakettvåpen, radioaktive gasser og biologiske giftstoffer er en fryktelig trusel for alle folk.

I denne atmosfære av frykt er det ikke vanskelig å forstå at det kommunistiske opprop mot anvendelsen av atomvåpnet som ble sendt ut fra Stockholm, har forført mange edle sinn. Den enkelte katolikk, prestene og biskopene, blir nå forelagt spørsmålet om man fordømmer bruken av atomvåpnet. Ved å rette et slikt spørsmål til de troende, kan man ibare fremkalle forargelse og oppbrakthet hos dem. For alle som følger for og med menneskeheten kan i likhet med Pave Pius XII bare avvise bruken av alle moderne våpen som rammer de kjempende soldater og sivilbefolkningen like hardt.

Vi fordømmer bruken av disse våpen av all makt som vi også fordømte de store flyangrep under forrige verdenskrig som — selv om de var rettet mot militære mål — også rammet kvinner, barn og gamle. Vi er overbevist om at menneskeheten vansærer den intelligens Gud har gitt den, om den ikke tar avstand fra bruken av disse våpen.

Vi appellerer også inntrengende til alle ledende statsmenn om ikke å stille en vitenskap som kan brukes til alles beste, i ondskapens tjeneste, om ikke å ligge under for fristelsen til å gjøre bruk av disse ødeleggelsesmidler, men sette alle krefter inn på å få forbudt bruken av dem ved en forpliktende avtale.

Den som er kristen må imidlertid som følge av den avsky han nærer for all den ødeleggelse og elendighet som selv den mest retferdige krig fører med seg, gå enda lenger. Alle som kaller seg kristne ønsker oppriktig at en virkelig fredens ånd må ta bolig i alle mennesker.

Det kristne menneske forstår nødvendigheten av å gjøre sin plikt i avgjørende øyeblikk i nasjonens liv, men tar skarp avstand fra og fordømmer all tanke på hevn så vel hos folket som hos det enkelte individ. Det har erkjent det forkastelige i å utnytte en så edel følelse som fedrelandskjærligheten til å fremkalle hat til andre folk.

Når dere nå spør hva dere bør gjøre for å bli aktive arbeidere i fredens tjeneste, ber vi dere inntrengende om tre ting:

1. Studer og tilegn dere de synspunkter om forutsetningene for fred som vår hellige Far, Pave Pius XII, helt siden han besteg Petri Stol, men særlig i sitt julebudskap har lagt frem. Der vil dere ikke bare finne til hjertet gående formaninger til alle folk om samhold og nestekjærlighet; dere vil også finne klart opptrukket de psykologiske, sosiale, økonomiske, juridiske og politiske forutsetninger for en internasjonal, fredelig ordening.

2. Tenk på at det kristne menneskes ansvar ikke tar slutt med det egne lands grenser, men at dets innstilling må være overnasjonal. Si til dere selv at dere ikke har rett til å holde dere borte fra de bestrebelsene som gjøres for å samle Europas folk til en enhet, sterk nok til å sikre dets frihet og velferd. Denne vanskelige men tvingende nødvendige oppgave må dere gå inn for å løse og ikke hengi dere til tvil

og spott. Vis heller at dere er mennesker med en god vilje som tror på Europas enhet og vil være med på å skape den.

3. Glem ikke et øyeblikk at dere er den allmektige Guds barn og at dere trenger Guds hjelp om arbeidet med å bygge opp et statlig fellesskap skal lykkes. Bed og gjør bot! Rens deres hjerter! Tilgi deres fiender! Vær redskaper for sosial rettferd som er forutsetningen for fred mellom landsmenn. Lev slik at Gud lytter til deg!

Kan det finnes et bedre og et mere påkrevet program i Det Hellige År? I den utsrekning vi alle gjør vårt for å virkeliggjøre dette program er vi vinksomme arbeidere i fredens tjeneste...»

Brevet er undertegnet av alle franske kardinaler og erkebiskoper.

HOLLAND.

700 katolske studenter og akademikere til Pax Romana-bevegelsens verdenskongress i Amsterdam.

700 katolske studenter og eldre akademikere fra hele verden er anmeldt til Pax Romana-bevegelsens XXI verdenskongress som vil finne sted i Amsterdam i august måned.

40 foredragsholdere fra 15 forskjellige land vil innlede til diskusjon om en rekke aktuelle spørsmål.

ITALIA.

Kardinal Schuster henstiller til katolikkene ikke å undertegne kommunistenes Stockholms-manifest.

Erkebiskopen av Milano, kardinal *Schuster*, har i et åpent brev til katolikkene i sitt bispedømme, advart mot å undertegne kommunistenes Stockholms-manifest. Brevet er offentliggjort i den katolske avis *Vittalia*. Kardinalen skriver bl. a. følgende:

«Hele verden kjenner eller burde kjenne til det syn Kirkens ledere har på Kristi fred og Kristi kongedømme og til Kirkens fordømmelse av alle de krigsmetoder som strider mot rettferdighet og nestekjærlighet. Det er hverken nødvendig eller passende å gjenta Kirkens deklarasjoner ved å undertegne et manifest som er vedtatt av et politisk parti som ikke representerer Kirkens syn og tanker og som heller ikke representerer det store flertall av italienerne.»

Kommunistene påstår at flere biskoper har undertegnet manifestet. Disse påstander er imidlertid usanne.

Den hellige Antonius av Paduas relikvier overført til Rom i anledning Det Hellige År.

I anledning Det Hellige År er den hellige Antonius av Paduas relikvier overført til Rom. Siden den 26. juni har de vært ført i prosesjon gjennom de forskjellige kirkesogn i Den evige stad.

JAPAN.

Katolsk universitet for kvinner innviet i Yokosuka.

Et katolsk universitet for unge kvinner er innviet i Yokosuka i Japan. Blant talerne ved innvielseshytideligheten var den japanske statsminister *Yoshida* og presidenten for Japans Høyesterett, dr. *Tanaka*, som er katolikk.

POLEN.

Søndagsplikten utføres på lørdagene!

Da kommunistene i Polen har gjennomført arbeidsplikt på søndagene, har de polske katolikker tatt opp den skikk å fullføre sine søndagsplikter på lørdagene, forteller en polakk som det er lykkes å flykte til Belgia.

En mener at tvangsdiktaturet i Polen rettferdiggjør dette skritt.

SLOVAKIA.

Slovakiske prester skulle tvinges til å undertegne Vatikanfiendtlig resolusjon.

Den befullmektigede for kirkelige anliggender i Slovakia, *Ladislav Holdos*, fremsatte nylig i sentralkomiteen for Den nasjonale front et forslag gående ut på at alle landets prester skulle forelegges en Vatikan-fiendtlig resolusjon som var vedtatt av drafalne prester, til underskrift. De som nektet, skulle forbyes å preke og ta imot skriftemål.

Forslaget støtte imidlertid på motstand hos enkelte av komiteens medlemmer som erklærte seg enig i prinsippet, men ønsket en mindre radikal fremgangsmåte, da de fryktet at forslaget, om det ble vedtatt, ville stille innhøstningen i fare.

De internerte ordensfolk inntar en fast holdning.

Det meldes fra Bratislava at de ordensfolk som i midten av april under kommunistenes storm på klostrene ble internert og satt under streng politioopsikt, tross alle forsakelser inntar en fast holdning. Alle forsøk på å få dem til å underlegge enklæringer om at de er trådt ut av ordenssamfunnene, er blitt tilbakevist. Ikke en eneste ordensprest har gitt etter for kommunistenes press.

SPANIA.

Samarbeide mellom arbeidere og arbeidsgivere løser det sosiale problem.

«Jeg er overbevist om at Spania har funnet midlet mot de sosiale onder,» uttalte den engelske katolske fagforeningsleder mr. *Bernhard Sullivan* i en tale han nylig holdt i Catholic Social Guild i London om sine inntrykk fra en reise i Spania hvor han hadde studert forholdene i industrien.

«De spanske arbeidere og arbeidsgivere har utviklet sitt sosiale system etter de retningslinjer som ble trukket opp av Pave Leo den XIII. i ensyklikan *Rerum Novarum*. Der er etablert samarbeide mellom arbeidere og arbeidsgivere etter syndikatsystemet. Arbeiderne er sterkt representert i bedriftenes ledelse og er sikret sin del av utbyttet.»

Han uttalte til slutt at Spania utvikler seg avgjort i demokratisk retning og at Kirken og syndikatene spiller en stor rolle i denne utvikling.

SØR-KOREA.

Den apostoliske delegat menes å ha søkt tilflukt i Den britiske legasjon.

Den apostoliske delegat i Sør-Korea, biskop *Patrick Byrnes*, menes å ha søkt tilflukt i den britiske legasjon i Seoul etter byens fall, heter det i en melding fra MacArthurs hovedkvarter. Den britiske minister i Seoul, *captain Vyvyan Holt*, er blitt på sin post.

Det finnes bl. a. 33 irske misjonærer i Korea. Tallet på katolikker er om lag 200 000, hvorav tre fjerdedeler bor i Sør-Korea.

TSJEKKOSLOVAKIA.

Forfølgelsen av biskopene.

I en melding fra Wien heter det at det kommunistiske statspoliti hadde gitt ordre til å arrestere den apostoliske administrator av Trnava den 2. juni. Da dette ble kjent hos den stedlige befolkning samlet den seg til en protestdemonstrasjon. Politiet valgte da ikke å arrestere biskopen som imidlertid befinner seg i husarrest. Han er avskåret fra å utføre sine kirkelige gjøremål.

TYSKLAND.

Professor Karl Adam har feiret sitt 50 års prestejubileum.

Den kjente katolske teolog, professor *Karl Adam*, som for kort tid siden trakk seg tilbake fra sin lærestol i Tübingen, har nylig feiret sitt 50 års prestejubileum. Professoren ble varmt hyllet på denne sin høytidsdag og mottok mange bevis på takknemlighet fra tidligere elever.

UNGARN.

Forhandlinger mellom kommunistene og biskopene?

Den ungarske «visestatsminister» *Rakosi* har nylig uttalt at kardinal *Mindszenty*s helbredstilstand er tilfredsstillende, men at kardinalen fortsatt må bli hvor han oppholder seg.

Rakosis uttalelse må sees på bakgrunn av det ungarske episkopats vedtak om ikke å oppta forhandlinger med den kommunistiske regjering så lenge kardinalen sitter fengslet.

Ikke desto mindre melder den kommunistiske kringkaster i Budapest at de ungarske biskoper har bedt om at forhandlingene må gjenopptas for at man kan nå fram til en overenskomst.

ØSTERRIKE.

Utgave av Osservatore Romano på tysk.

Det meldes at en tysk utgave av Vatikanets offisielle talerør *Osservatore Romano* i nær framtid vil utkomme i Wien.

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

NORENBERG & CO. A.S

— Margarinfabrikk —

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

Spesialforretning i
RUSTFRITT STAL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

**Beste
og hurtigste
oljemiddel
for lager og
ventiler**

FREDRIKSTAD

Engeset & Larsen
MANUFAKTUR EN GROS - EN DETALJ
FREDRIKSTAD

G. HALVORSEN — Fredrikstad

Pølsemakeri & Kjøttforretning

Telefoner: Forretningen 1781, 2455 - Kontoret 1781

CARSTEN CARLSEN

Fredrikstad

Kolonial, Mel og Fetevarer

Tlf. 2175

HELENE ANDRESEN

Kjøtt- og pølsevarer

Fredrikstad

Tlf. 2031

OLAVES HANSENS EFTF.

Kåre Kristiansen

Onsøybryggen

Fredrikstad

Til parkett og linoleum:

HUGOS boneolje

TEKN. KJEM. fabrikk «HUGOS»

Fredrikstad

KJØTTFORSYNINGEN

Fredrikstad

Tlf. 2855

**A/S DET NORSKE
CHEVIOTSPINDERI**

Fredrikstad

Telefon 2612 - 2613

**FREDRIKSTAD BLIK- &
METALVAREFABRIK**
Andresen & Müller

Mek. Verksted - Blikkemballasje
og metallvarer av enhver slags -
Jernfat i alle størrelser og for et-
hvert øyemed - Isenkramartikler -
Elektrisk og Autogensveisning -
Stanseartikler

KJØP HOS VARE ANNONSØRER!

Johan Olsen & Sønner

Murmester og Entreprenørforretning

Kongensgt. 17 - Oslo

Etabl. 1896

Tlf. 42 50 85 - 42 52 23

SPAR først, KJØP siden!
Husk kontantene er tryk-
lemidlet for et billig kjøp.

«K L A R»

Fåes i banker over hele landet